

Aproximació al llibre *Cançons entre bancals*. Radiografia musical del Pla d'Urgell (1900-2020)

Jordi Bonilla Perera

Centre de Recerques del Pla d'Urgell Mascançà

RESUM: Aquest article és una aproximació al llibre *Cançons entre bancals*, del qual encara està pendent de definir-se'n la publicació. L'obra fa una radiografia musical del Pla d'Urgell durant tot el segle XX i fins al 2020 a partir dels diferents grups i projectes musicals que s'han format durant tots aquests anys. A partir de les diferents escenes i estructures musicals sorgides s'explica com la música ha estat un element vertebrador de la societat a la comarca i s'intenta dignificar una part de la nostra història alguns cops menystinguda i mai explicada en la seva totalitat.

PARAULES CLAU: música, cultura, Pla d'Urgell, grups, artistes, festivals, societat

ABSTRACT: This article is an approach to the book *Cançons entre bancals*, the publication of which is yet to be defined. The work makes a musical snapshot of El Pla d'Urgell throughout the twentieth century and until 2020 from the different groups and musical projects that have been formed during all these years. On the basis of scenes and musical structures that have emerged, it is explained how music has been a backbone of the society of the region and is also an attempt to dignify a part of our history that is sometimes underestimated and never explained in its entirety.

KEYWORDS: music, culture, El Pla d'Urgell, groups, artists, festivals, society

INTRODUCCIÓ

El periodista i polític Giuseppe Mazzini, un dels pares de la unificació italiana del segle XIX, deia que la música era l'eco del món invisible. Certament, la nostra comarca podria ser un d'aquests mons invisibles dels quals parlava Mazzini i la història que explicarem és justament un eco que ha ressonat tímidament al llarg dels anys, segurament

per la poca voluntat de remoure una part del nostre passat cultural amb una importància major que la que molts li donarien, no només en l'àmbit artístic, sinó també a nivell social i generacional. La voluntat de recopilar tots els artistes i formacions sorgits al Pla d'Urgell en una obra on, a més a més, s'hi aplegui tot allò relacionat amb la música (espais, festivals, concerts, personatges...) neix de la passió personal per la música i el territori i segurament no sigui coincidència que tot aquest projecte assoleixi el seu punt d'ebullició en un dels moments més plàcids de la música al Pla. Val a dir que aquest article és tan sols una breu aproximació per dècades de l'estudi que veurà la llum en un llibre que durà per nom *Cançons entre bancals* —un cop més unint la terra i la música, els dos grans temes de l'estudi— i que, en el moment de tancar aquesta comunicació, encara no té una data de publicació definitiva. Tanmateix, es pretén que el lector pugui disposar de més informació sobre el projecte en el moment de publicació de la revista, de manera que aquest article sigui el complement del llibre i a l'inrevés.

Després de mesos d'estudi s'han pogut comptabilitzar un total de 179 grups, solistes i productors que al llarg del segle XX i el que portem de segle XXI han contribuït a fer del Pla d'Urgell una comarca musical en majúscules. Pràcticament cap estil musical del que definiríem com música popular ha quedat exclòs de l'estudi, ja que tenim la sort de comptar amb una gran varietat estilística que alhora enriqueix tant el propi sector musical com el públic. Són objecte d'estudi grups de temes propis, grups de versions, solistes, grups d'havaneres, productors d'electrònica i orquestres de més de set integrants. La resta de formacions queden fora del cribratge musical donat que s'ha tingut en compte també el valor artístic d'aquestes, malgrat que en cap cas es vol donar una menor importància a aquells projectes que no encaixen en cap de les categories anteriorment citades.

1900-1959: ELS PRIMERS ANYS

Tot i que el focus de l'estudi es posa a partir dels anys seixanta, una dècada que fou clau per a la història de la música amb l'aparició del pop, he cregut oportú acostar breument al lector els orígens de la música popular a la nostra comarca durant els primers anys del segle XX. Cal tenir en compte que no s'ha trobat informació de cap banda musical anterior a 1900 i no és precipitat afirmar que l'única música que es produïa al Pla d'Urgell en el passat eren cançons rurals cantades pels pagesos i transmeses de pares a fills com altres estudis publicats en aquesta revista han explicat amb anterioritat.

El nostre punt de partida, doncs, serà l'acta fundacional de la Societat Recreativa L'Amistat, firmada el 7 de maig de 1907. Veurem com en els primers 50 anys del segle XX L'Amistat juga un paper important no només en la programació musical, sinó també en la formació acadèmica i en la creació d'orquestrats i conjunts que esdevindrien les primeres bandes de la comarca. En l'acta fundacional de la Societat ja s'hi esmenta la contractació d'una formació local, La Filarmónica Mollerusense, essent aquesta la primera banda del segle XX de la qual hi ha constància (Polo, 1995: 339).

Entre 1907 i 1940 hi ha poca informació dels balls

i concerts celebrats a L'Amistat, però sí que podem corroborar l'existència d'una orquestra a Linyola que fou contractada per la Festa Major de 1932¹ o la Ideal Jazz, a qui es va cedir la sala de teatre per un concert l'any 1939. La primera orquestra de la qual es disposa més informació és l'orquestra Iris Jazz, la qual se suposa que fou la primera a esdevenir "orquestra de la Sociedad", sent contractada per temporades senceres:

Con motivo de haberse ausentado la tropa y clases de Artilleria cuya residencia estaba en esta localidad y en vista de la ausencia de numerosos mosos, también de esta localidad, llamdos para cumplir el servicio militar, se acuerda comunicar al Representante de la Orquesta Iris Jazz, que para amenizar los bailes de la próxima temporada de invierno, deberá ser a base de siete profesores cuyo precio deberá ser de diez pesetas por sesión (9 bailables) y por cada professor.¹

El 1942 ja van aparèixer altres orquestrats com Radio Club de Torregrossa o l'orquestra Fantasio de Mollerussa, la qual acabaria substituint Iris Jazz com a orquestra principal de la Societat. El contracte amb Fantasio va durar fins a l'any 1951 quan va passar a ser-ho Club Trébol, formació dirigida pel mestre Enric Subirós i de la qual acabaria sortint Jaume Capell, Santy, com a solista als anys 60.

Club Trébol (Font: Arxiu personal Tomás López).

¹ Llibres d'actes de l'Amistat (1932, 1939, 1940, 1942).

Paral·lelament a L'Amistat, cal fer menció a dues formacions anteriors als 60 que també van jugar un paper important a la comarca. Una d'elles fou Los Amigos del Jazz de Linyola, qui van fixar les bases jazzístiques al Pla d'Urgell i que tingueren una certa rellevància a escala provincial. Per altra banda, també hi havia Los Dandys, una formació clàssica de Miralcamp que es dedicava a fer música per cerimònies amb dues guitarres i dos llauts, sent l'únic grup que encara mantenia l'esperit més tradicional combinant-lo amb peces més modernes com els boleros de l'època.

1960-1969: LES FORMACIONS DE POP I L'ÈXIT DE SANTY

Durant la primera meitat del segle XX la música al Pla d'Urgell estava reduïda als balls orquestrals i les sessions de jazz benestants. Els únics espais on la música en directe tenia cabuda eren només per a la gent que s'ho podia permetre, així com l'accés a una formació musical i, evidentment, a uns instruments que permetessin tocar i muntar formacions. Amb l'arribada de l'oberturisme econòmic i l'aparició del pop tot va canviar.

Els joves no volien seguir les passes dels seus pares i la música tradicional els sonava antiga, mentre que quatre joves de Liverpool els encisaven i no podien parar

d'escoltar-los. El creixement econòmic va permetre que molts d'aquests joves es poguessin comprar una guitarra, un baix o una bateria i comencessin a practicar la imitació de les bandes que adoraven, gairebé com uns semidéus: "Motivats per la irrupció i la fal·lera dels conjunts musicals de principis dels 60, sobretot els Beatles i també Los Brincos [...], Los Sirex i Los Mustang [...] vam decidir emular-los a nivell local" (Escribà, 2015).

La primera banda d'aquest estil a aparèixer foren Los Linces l'any 1963, una formació mollerussenca a mig camí entre el format orquestral dels anys cinquanta i el pop melòdic que entrava des d'Anglaterra i també amb altres bandes nacionals. Darrere seu vingueren Los Juvent's, de Vilanova de Bellpuig, i més propers a una orquestra que a un grup de pop; els Som Indígenes, de Bell-lloc; els PJ4 de Miralcamp, i Los Cosmo i Els Yo, dues bandes germanes de Torregrossa. Tanmateix, totes aquestes formacions oferien repertoris variats de versions, alguns dels quals se n'anaven més enllà de les tres hores de durada i passaven des de peces clàssiques en castellà fins a reinterpretacions dels darrers hits dels Beatles. Les úniques excepcions a aquest cànon de les versions van ser dos grups linyolencs, Los Telstar i Los Escorpiones, aquests darrers fent-se un nom entre l'escena de bandes lleidatanes participants als populars concursos de l'època.

L'afany per imitar els Beatles no era casual i és que molts d'ells van adaptar la seva indumentària i el seu look

PJ4 (Font: Arxiu personal Ramon Pallás).

Santy (Font: Història Gràfica de Mollerussa).

per ser com els del costat del Mersey. En aquells anys encara es feia estrany veure gent jove dalt d'un escenari i la figura del músic de festa major generava una espècie de misticisme que feia que la majoria d'aquests grups tinguessin un moviment de fans al seu darrere que els acompanyava en les gires que feien arreu de la província i alguns d'ells sortint també a l'Aragó o a Andorra.

Paral·lelament a aquest moviment de grups de pop i *beat* va aparèixer una figura que tingué un èxit a nivell nacional mai vist abans en un artista del Pla d'Urgell. El mollerussenc Jaume Palau havia anat agafant notorietat com a vocalista de l'orquestra Club Trébol al final dels cinquanta enlluernant amb la seva veu tot el públic que es reunia els caps de setmana a L'Amistat. Algun dels seus companys músics l'animarien a presentar-se a alguns concursos de solistes en els quals va acabar arrasant i així enlairaria la seva carrera sota el pseudònim de *Santy*. A poc a poc va anar colant-se pel circuit de solistes masculins del moment i per aquest motiu se'l va seleccionar per representar Espanya al Festival de la Canción del Mediterráneo de 1962. La notícia va ser rebuda amb molta eufòria arreu de la comarca i malgrat no guanyar el concurs, *Santy* va fer una bona actuació i

va poder donar-se a conèixer arreu de l'Estat espanyol. Anys més tard tornaria a participar a altres "festivales de la canción" i actuaria arreu del país amb la seva esposa, la popular cantant Gelu, a qui va conèixer l'any 1963 en la festa de comiat dels quintos de Mollerussa a L'Amistat. Els últims anys de la seva carrera encara li van servir per guarir-se d'algun que altre reconeixement i per llençar els seus darrers *singles*. A partir de llavors Jaume Palau va passar a dedicar-se a altres negocis relacionats amb el món de l'espectacle, allunyat dels escenaris.

1970-1979: L'ABANDONAMENT I EL NAIXEMENT DE LES DISCOTEQUES

L'eufòria que va suposar l'esclat de bandes joves als anys 60 va durar tan sols una dècada. Aquells grups, que havien nascut quan la majoria dels seus membres encara no eren majors d'edat, van haver de veure's obligats a deixar la música temporalment per anar al servei militar i, quan ja havien passat la *mili*, ja ni se'n recordaven que tenien una banda i els era més senzill deixar-ho que reprendre l'activitat musical.

La Tarota (Font: Arxiu personal Antoni Civit).

Amb aquestes poques perspectives de futur, les úniques formacions seixanteres que van romandre en actiu als 70 foren Los Juvent's (la seva trajectòria s'allargaria fins a 1979), els PJ4, els Som Indígenes i *Santy*, qui actuaria fins a 1971 sota aquest sobrenom artístic. El relleu dins del pop melòdic l'agafarien Los Sugars i Made In Spain, dues bandes que seguien les petjades dels seus antecessors, però que no van adonar-se que les tendències musicals —com els temps— estaven canviant. Els qui sí van saber veure que els temps estaven canviant van ser un grup de joves que s'emmirallaven amb el folk americà i la Nova Cançó i dels quals en van sorgir La Tarota, Pam i Pipa, i Llum del Jordà, tres formacions molt heterogènies i que s'anirien superposant i mesclant al llarg dels anys. El punt de partida d'aquesta escena més d'arrel fou un concert de Llum del Jordà i La Tarota durant la festivitat de la Mare de Déu de Montserrat de l'any 1976 a Mollerussa. D'aquestes formacions *folkies* només sobreviuria La Tarota, i es veuria obligada a convertir-se en un grup d'animació ben entrats els 80 per no perdre pistonada.

De la dècada dels 70, però, el que més va transformar

l'escena musical al Pla d'Urgell fou que l'any 1971 es va inaugurar la discoteca juvenil Aixopluc, el 1973 ho faria el Musicland (ambdues a Mollerussa) i tan sols tres anys després veuria la llum la macrodiscoteca Big Ben a Golmés, a més d'un seguit de pubs i locals d'oci nocturn que aprofitarien l'embranchida de les grans discoteques per fer de Mollerussa, a poc a poc, el centre gravitatori de la festa a les terres de Lleida. Per convertir-se en la bèstia ferotge de l'oci nocturn encara quedaven uns anys. Abans d'acabar la dècada aquestes discoteques van preocupar-se de remodelar els seus espais per garantir la celebració d'actuacions en viu i ràpidament començarien a aterrar a Mollerussa i Golmés les grans bandes de l'Estat espanyol.²

D'alguna manera, la perspectiva que ofería tenir tota una xarxa d'oci i lleure musical a la comarca ens porta a pensar que els joves ja no necessitarien agafar els instruments per satisfer les seves necessitats musicals. Les noves tendències musicals que comencen a arribar a mitjan anys 70 a través dels espais anteriorment citats apagaria —temporalment— les ànsies de fer música dels joves del Pla d'Urgell. Per sort, l'escassetat de

² L'any 1977 la macrodiscoteca Big Ben ampliaria les seves sales i el 1978 Musicland adaptaria el seu local per tal que s'hi poguessin realitzar actuacions en directe (Polo, 1995: 243-248).

projectes musicals duraria ben poc i la següent dècada començarien a plantar-se les llavors de l'estructura musical de la comarca.

1980-1989: LA RESILIÈNCIA

No cal enganyar ningú i és que, estadísticament, els 80 no difereixen gaire del que foren els 70. Seguien havent-hi pocs grups al Pla d'Urgell i la bola de discoteca seguia girant cada cop amb més força. A això s'hi ha de sumar alguns macroconcerts que han quedat gravats a la memòria de la comarca, destacant el de New Order l'any 1987 al pavelló firal de Mollerussa. Tanmateix, aliens a tota aquesta olla a pressió de l'oci nocturn, van anar apareixent alguns joves amb noms i cognoms amb voluntat de començar a fer música des de l'*underground*.

Allò que sonava al Musicland o al Big Ben no els representava en absolut, alguns d'ells tenien instruments dels seus pares (hi ha algun músic dels 80 fill o nebot de membres de bandes dels 60) i això, sumat a altres factors que els facilitaven l'accés a l'educació musical, va fer que emprenguessin la creació de noves bandes.

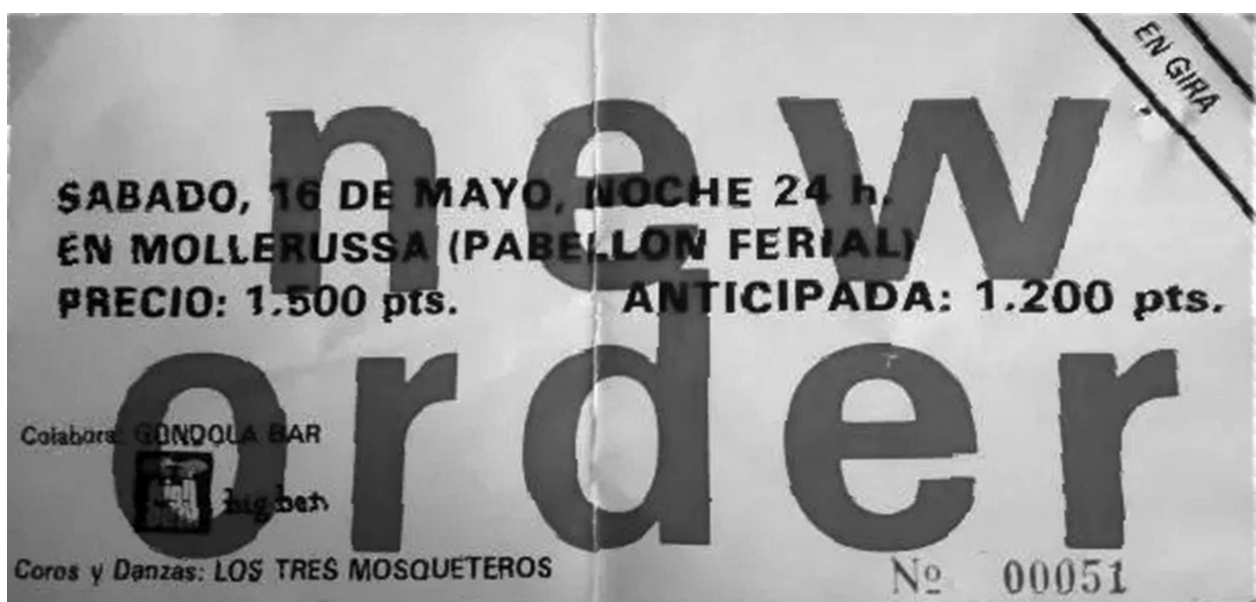
És així com es va començar a dibuixar una diversificació estilística que fou molt minsa durant els 80, però que va posar els fonaments de la gran explosió que seria la dècada posterior. Per una banda, sorgí una línia de rock clàssic amb On the Raros, un grup sorgit de l'imaginari d'un jove Nacho Culleré qui ensenyà a la resta de membres de la banda a tocar els seus respectius instruments, i La Forca, banda linyolenc que, partint del

rock com a base musical, s'atreuen amb el blues, el pop o la salsa.

Una altra escena que va aparèixer durant la dècada dels 80 va ser la que van formar la tríada de Vibracions, La Ostia Peluda y los Espermatozoides, i Última Sentencia, cada un més fosc que l'anterior. Tots ells formats pels mateixos membres, amb petites variacions dins de cada una de les formacions i amb un estil que s'apropava a l'obscurantisme del *postpunk* i el *dark pop*. D'aquestes tres bandes la que va calar més dins de l'imaginari de l'època fou La Ostia Peluda y los Espermatozoides, el propòsit de la qual era "asesinar a la música, o, cuando menos, intoxicarla para que arrastre su odio hasta el final de sus días" (Rodríguez, 1984).

Lluny d'aquestes pretensions "macabres" hi quedaria un espai pel blues, estil del qual parlarem més endavant, però que s'inicià l'any 1986 amb la Blue Verd Blues Band. D'aquesta formació en sortiren noms com els de Gabi Torné o Xavier Gaset, peces claus del gènere a la nostra comarca.

Finalment, no podem obviar tampoc la trajectòria d'autor que va emprendre un jove Joan Francesc Dalmau a mitjan anys 80 amb la publicació del disc "Joan Francesc" i amb l'organització, juntament amb Jordi Baró i Montserrat Carulla, de les Mostres de Música i Cançó a Miralcamp. Aquest certamen tingué dues edicions i donà un escenari per a solistes i bandes de la comarca, sent el primer festival musical de la comarca (tal com avui en dia enteníem un festival musical).

Entrada del concert de New Order a Mollerussa el 1987 (Font: Arxiu personal de l'autor).

La Ostia Peluda y los Espermatozoides (Font: YouTube).

1990-1999: EL BIG BANG MUSICAL

I com si el Pla d'Urgell fos una galàxia i tots els grups abans nomenats estrelles que s'anaven comprimint, als 90 va esclatar una xarxa musical a la comarca, que feia poc que s'havia estrenat com a tal. Entre 1988 i 1989 van sortir el mateix nombre de bandes que ho havien fet en els vint anys anteriors i ja s'olorava que alguna cosa estava passant a nivell musical a la zona. Per facilitar la magnitud musical d'aquesta dècada i de les posteriors, s'ha cregut oportú dividir les bandes en blocs a partir dels principals estils musicals que van desenvolupar-se, però sense que aquesta divisió suposi una dissolució de les diferències estilístiques, sinó simplement per facilitar la comprensió de la teranyina musical.

El *punk* fou un gènere que arrencà amb força als 90 i que després als 2000 mantindria la seva continuïtat a Linyola com a eix vertebrador d'aquest estil. Extrems fou la primera banda que va practicar el *punk* a la comarca després d'un intent de *postpunk* i sons més alternatius sota el nom d'Orquídiades Negres. Ràpidament els seguirien els Agony, un grup de Torregrossa que també patí un canvi de nom a Time Expired, i tres formacions adolescents com foren Almogàvers, Els Nils i DFK. Tot i la curta durada que tingueren les vides d'aquestes formacions, totes elles van servir perquè, anys més tard, alguns dels seus membres es vincuessin de ple a la música, alguns d'ells fins i tot de manera professional.

Al costat més soluble del *punk* van sortir els primers brots de *metal*. Des d'Arsenal —amb seu a Bellpuig però amb una forta presència del Pla— que van arribar a publicar tres maquetes amb tan sols quatre anys, fins als

Crowd of Boars (Font: Arxiu personal Jordi Balagué).

Voliak o els Crowd of Boars, molt menys professionals, però que a la llarga serien capaços de reinventar-se i, de la mateixa manera que va passar amb el *punk*, alguns arribarien a professionalitzar-se i fer de la música el seu ofici.

Així i tot, l'estil que tingué més presència al llarg dels noranta fou el rock en tots els seus vessants: mesclat amb el pop, el *funk* o l'*ska*, amb pretensions més dures o més toves i amb figures de major edat o adolescents que muntaven els seus primers grups. Hi hagué grups de temes propis, però el que més s'estilava a l'època — segurament per una major demanda en festes majors— eren les versions. De tots els grups de rock dels noranta cap va aconseguir tenir un èxit arrasador, alguns com Sombras Negras, Sense Nom o Tururús aconseguiren publicar cassetts amb cançons gravades en directe (un format que funcionava molt per donar-se a conèixer) i n'hi ha que han aconseguit mantenir-se en el temps com els Sonotone, que avui dia segueixen en actiu.

Amb anterioritat ja s'han apuntat els noms de Gabi Torné o Xavier Gaset, que durant aquesta dècada anirien engegant un seguit de grups de blues que ajudarien a fer que l'estil quallés al Pla d'Urgell i també arreu de Ponent. En són exemple La Central Blues Band, Blue Soul o Smokin' Blues, però també el format acústic que duien tots dos músics. A banda de Torné i Gaset, també va haver-hi altres grups com J.J. & de Blues Makers o 1969 a Mollerussa o els Timbalers del Blues a Ivars d'Urgell, que arribaren a publicar la maqueta "Hom", amb la qual aconseguiren acostar el blues a una localitat que caminava per altres senders.

Mamuts (Font: Arxiu de la banda).

Als anys 90, Ivars d'Urgell tenia poca tradició musical i això el convertia en un municipi on difícilment algú es podia esperar que hi aterrés una sonoritat amb tanta força com ho va fer l'*ska* i la música jamaicana. El 1993 van néixer els Mamuts, un grup de joves que, sense saber-ho, estaven engegant un motor musical que, amb els anys, convertiria Ivars en la Kingston del Pla d'Urgell tal com es veurà a la següent dècada.

En última instància, cal parlar dels torregrossins Loopside i la música *indie*. Els que començaren sota el nom de The Wah Wah Papellons van aconseguir, gairebé sense adonar-se'n, convertir-se en una de les bandes emergents de l'*indie* espanyol de mitjan anys noranta, sonant diàriament per Radio3 i fent arribar els seus àlbums a la segona edició del FIB de Benicàssim el 1996. Tota la repercussió que van tenir amb molt poc temps els vingué massa gran i van decidir acomiadar-se dels escenaris quan encara els quedava molt camí per recórrer.

2000-2009: LA CONSOLIDACIÓ DE LES ESCENES

Amb el canvi de mil·lenni es va ordenar l'explosió dels 90 i es van consolidar les escenes que s'han exemplificat a l'apartat anterior, ara molt més homogènies i algunes d'elles tancant-se en banda i fomentant una competitivitat gens sana en aquell moment.

Hi havia la zona més rockera amb membres compartits entre els grups Jack Reymond, Elixir, Trifàsic i Magic Shadow com a principals exponents del gènere. El pop va viure un renaixement amb els Hewel i els Flai com a capdavanters, dues bandes que van aconseguir publicar treballs discogràfics amb segells d'àmbit nacional i que van actuar arreu de Catalunya i també a l'Estat espanyol

Hewel (Font: Arxiu de la banda).

Sospirs d'un pagès (Font: Arxiu personal Oriol Bosch).

en festivals emergents i sales de renom. Ambdós projectes van acabar potser massa d'hora i abans que poguessin mitificar-se i agafar ja renom a escala nacional.

Les capitalitats que s'intuïen als 90 es consolidaren amb escreix i creant uns ecosistemes locals d'allò més interessants. El *punk* s'estableix a Linyola amb una primera generació que formen Komplot, Kritikados i Sublevación, i més tard amb esbAt, malgrat compartir totes elles membres. En una altra línia del punk es desenvoluparen projectes com Durok o S.U.D., qui publicaren un disc conjuntament. I a l'extrem est de la comarca, Ivars s'aixecava com l'epicentre de l'*ska* i el *reggae* amb The Good People, Skaketmou i Kinton Cloud, a més d'exportar aquesta sonoritat jamaicana arreu de la comarca amb el sorgiment de bandes com Skapats o Sospirs d'un pagès i l'eclosió d'una escena de músiques del món encapçalada per Uala la Gagí i Etxale.

Al mateix temps van seguir altres propostes tant de blues com de música d'autor, però molt més efímeres i minoritàries i sense poder arribar a un públic més massiu, donat el canvi de tendències que s'estava duent a terme constantment i que obria la porta a un nou camp sorprenentment inexplorat fins aleshores: l'electrònica. Malgrat que de punxadiscos n'hi havia hagut des de feia temps arreu de la comarca i, evidentment, potenciats per les discoteques i pubs de Mollerussa, el productor de música electrònica compositor dels seus propis temes era una figura desconeguda al Pla d'Urgell. Ultrascene en serien pioners amb un projecte transgressor artísticament del qual la música seria tan sols un vessant, mentre que qui representaria a la perfecció aquest tipus de creador seria Robert Lamart, fundador del club Bakomba a Mollerussa i resident a la discoteca Florida 135 de Fraga.

Els 2000 van suposar l'ordenació de les bandes i projectes locals, però també el sorgiment d'un seguit d'iniciatives i festivals que servien de contrapès a la desaparició de sales i clubs a la capital de la comarca. El Mollerussa Elèctric Hotel (anteriorment Cafè i posteriorment Motel), el Directe al Zel, el Padrí Rock, la versió local del Monsters of Rock, el MonaMour (no confondre amb la catastròfica reedició del 2018) o el Concert de l'Estelada foren alguns dels certàmens musicals que s'engegaren durant la dècada i que, per desgràcia, molts d'ells ja no existeixen avui dia.

mollerussa
elèctric motel

**Justin Robertson//Sr. Chinarro//Facto Delafé y
Las Flores Azules//Cièlo//Fast 3//Nisei//The Last
3 Lines//Omar León//Dj Gato//Gonzo//Therapy//
Diego Armando Dj//Hewel//Dali&Dinamite Dj's//
Jack Reymond//Calvin Brothers Dj's//Ultrascene//
Hot Maracas//Discjonkey//Dj Llop
16/17/18/maig//antic hotel duch/12 am**

Entrada 5€ / Abonament 15€ / Punt de venda: LLEDA/Club Lleida, La Casa de la Bomba, Vies Zapater/MOLLERUSSA/Bar Lluís, Bar l'Arxibot/TAIRÉS/Cançons
i altres venues // www.mollerussaelectricmotel.com www.myspace.com/mollerussaelectricmotel tel. 973 602 132 / 93 163 51 28 // obertura: 973 600 191

Mollerussa Elèctric Motel (Font: Arxiu personal Llorenç Bonet).

2010-2021: LA SEGONA EDAT D'OR

I arribem a l'actualitat amb una situació que ens remet al que es va viure als anys 90, després que alguns dels noms més destacats de la dècada dels 2000 hagin plegat veles i s'hagi donat pas a una nova fornada de joves que han sigut capaços de generar saba nova a la música comarcal, ampliant els horitzons estilístics i obrint la porta a una professionalització del sector que, malgrat que encara s'albira llunyana, és més propera que mai.

Comencem pel rock clàssic, el de tota la vida, l'únic estil que s'aguanta dempeus gràcies a "velles glòries" de la comarca que s'han redefinit amb noves bandes com Hash (ara Bullfrogs), The Moneymakers o Bad Rules aportant el toc d'experiència a l'escena musical. Al seu costat estils durs com el *punk* o el *metal* sí que s'han sabut rejuvenir amb Noisedrome, Metrakillator, 13 July o Moshbowl, entre molts d'altres.

La cançó d'autor ha viscut una revitalització inesperada de la mà d'una fornada amb noms com Itsasgorak, Arnald Pedrós, Xavi Nuez o Jordi Besora, acompanyada de l'eclosió de propostes íntimes amb duets com Walkin'Roots, The Polar Soft o The Toxic Girls que han permès apropar la música a bars i espais musicals on abans difícilment hi havia espai per a actes culturals.

Walkin'Roots (Font: Arxiu personal de l'autor).

Amb tot i això, el gènere que ha viscut una autèntica revolució ha estat el mestissatge i els sons festius que, acompanyats d'un creixement exponencial de la inversió en festes majors feta pels ajuntaments del territori, han vist en les places i envelats el clima ideal per donar-se a conèixer entre el públic jove. Hereus de la tradició dels 2000 hi hagué els Skabra's Panda, Amaika o La Mare

Fa1na (Font: Arxiu de la banda).

del Tano, una primera generació que s'ha vist relegada ràpidament per grups amb més ambició com Bredda o Fa1na, qui lideren la fusió mestissa en aquests moments al Pla d'Urgell.

L'electrònica que treia el cap deu anys enrere ha vist com dos grans noms s'han alçat i han dut el nom de Mollerussa i el Pla per arreu del món. Per una banda, Marc Marzenit s'ha convertit en un autèntic ambaixador local des dels seus inicis a principis de segle, consolidant el seu nom dins l'electrònica mundial amb "To Love Until We Say Goodbye" l'any 2014 i obrint-se a l'experimentació musicocientífica aliat amb l'investigador Albert Barqué-Duran en projectes com "My Artificial Muse" o "Vestibular 1". En un corrent més humil, però igual de transgressora hi ha *Monka*, pseudònim de Marc Moncasi, qui, dominant tècniques com l'*scratch*, el *turntablism* o el *tone play* ha aconseguit fer-se un lloc a festivals nacionals com el Viña Rock o el SanSan Festival.

És precís fer una menció a aquelles bandes que han mantingut els seus projectes malgrat estar fora de la línia majoritària explicada fins al moment. En aquest sentit són destacables Drift Disorder i Kids From the 90s en el camp de l'*indie*, Khalifa Records com a pioners del rap i la música urbana a casa nostra i, finalment, el Grup Onada, constituït l'any 2012 com la primera formació d'havaneres del Pla d'Urgell.

EL FUTUR DE LA MÚSICA AL PLA D'URGELL

Arribats a aquest punt és innegable el potencial musical del Pla d'Urgell avui dia i es fa impossible entendre'l sense comprendre tot el bagatge musical que queda exposat en aquest article i en el llibre *Cançons entre bancals*, eix central de tot un projecte emprès per donar a conèixer la música de la nostra comarca.

El passat 2020 molts voldran esborrar-lo de la memòria, però a nivell musical el Pla d'Urgell va viure dos fets que poden marcar un abans i un després en tot el que s'ha explicat fins ara: la realització d'un macroconcert amb vint formacions comarcals en el marc d'una festa major de Mollerussa confinada i la constitució de Pla Sonor com a associació de músics i per a la música del Pla d'Urgell, després d'anteriors intents frustrats d'englobar tots els músics de la comarca en una entitat.

Pla Sonor (Font: Arxiu de l'entitat).

La situació límit a què es veuen abocats molts sectors, entre ells el musical, fa que sigui difícil predir un futur per a qualsevol d'ells, però el que està clar és que la música a la nostra comarca està en una dolça cruïlla amb dues opcions per avançar: la dignificació i creixement de l'escena o el precipici. Caure a l'abisme o no depèn de molts factors com la voluntat de les bandes i els artistes de mantenir vius els seus projectes, la capacitat de l'Administració per jugar les seves cartes dins del mapa musical que s'ha desplegat durant els darrers anys i les ganes del públic de recolzar tot allò que neix a la comarca i consumir producte local també en l'àmbit cultural.

El nostre present musical era inimaginable fa deu anys, de la mateixa manera que als anys 80 ningú s'esperava una eclosió com la que es va viure a partir de 1990. Aquest estudi és tan sols una marca en el camí, la constatació de tot un trajecte emprès fa més de cent anys i la reivindicació de tot aquest llegat cultural

al Pla d'Urgell, però no ha de servir per agafar pols en una prestatgeria, sinó per a ser una eina que permeti aprendre dels errors comesos des d'aleshores i alhora que pugui servir per teixir ponts i construir un sector musical sòlid, ric i divers a la nostra comarca.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

DD. AA. (2006). *65 anys. El Nostre Llibre*. Mollerussa: Cantons, Boles i Patacons.

DE CASTRO, J. *et alii*. (2005). *Quan Lleida era ye-yé*. Lleida: Pagès Editors.

ESCRIBÀ, S. (2015). *Pregó de Festa major Sant Miquel 2015*. Recuperat de https://issuu.com/ajuntamentdebell-llocdurgell/docs/preg___festa_major_sant_miquel_201

MESTRE, E. (2002). *Costumari de Linyola del segle XX. Recull d'imatges, vivències i tradicions del nostre poble*. Linyola: Associació Cultural Aloreuil.

MIR, C. *et alii*. (2010). *Diccionari biogràfic de les terres de Lleida*. Lleida: Alfa Serveis Lingüístics i Editorials.

POLO, M. (1995). *Mollerussa: de poble a ciutat, 1939-1988*. Mollerussa: I. G. Cuberes.

POLO, M. *et alii*. (2004). *Història Gràfica de Mollerussa*. Mollerussa: Ajuntament de Mollerussa.

RODRÍGUEZ, A. (1984). Punto final al primer concurso rock ARCA de Almacelles. *Diario de Lleida*, 10.

VISIOLI, T. (2020). *La potenza dell'oblio*. Recuperat de <https://www.erbasacra.com/it/aree-tematiche/musica/la-potenza-dell-oblio.html>